

ПЕДАГОГІКА СОЦІАЛЬНОГО ТАНЦЮ В СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

В данной статье раскрывается понятие “социальные танцы”, формулируются основные отличия их преподавания от методики изучения спортивных бальных танцев в современном социокультурном пространстве. Исследуется проблема отсутствия единой базовой методики преподавания, определяется специфика работы с разными группами социального танца.

Ключевые слова: *социальный танец, спортивный бальный танец, педагог-тренер.*

This article explains the concept of "social dancing", with the main differences from their teaching methods for studying ballroom dancing in modern social and cultural space. We study the problem of lack of a single basic teaching techniques, determined the specifics of working with different groups of social dance.

Keywords: *social dance, ballroom dance sports, teacher-trainer.*

За останні роки відбулися демократичні зміни в танцювальному світі, які призвели до появи соціальних танців (Social dance) - танців для життя, що мають велику популярність серед населення. Зростання популярності соціальних танців в сучасному соціокультурному просторі актуалізує серйозну проблему - відсутність для педагогів-хореографів авторитетного посібника з вивчення таких танців. Завдання створення єдиної для всіх програми залишається сьогодні актуальною для організації вчителів танців, що діють під егідою Офіційного Ради з бальних танців (the Official Board of Ballroom Dancing). На даний момент всі педагоги використовують книги, в яких описані фігури, техніка та методика їх викладання для Європейської та Латиноамериканських програм спортивного бального танцю. Ми не можемо повністю спиратися на ці методичні розробки тому, що вони, в першу чергу, розраховані на спортивне танцювання. Соціальний напрям танців ставить перед собою іншу мету і завдання.

Соціальний танець – це новий напрямок танців, основною метою якого є легке і невимушене навчання будь-якого виду хореографії, яке спрямоване на естетичне й комунікативне задоволення танцюристів, а не заради спортивних досягнень.

Аналіз хореографічної практики свідчить про те, що з теми соціального танцю системної інформації немає. Теоретично обґрунтовано термін «соціальний танець», визначено його характерні особливості, вивчені історичні етапи розвитку, але методика викладання соціального танцю залишається недослідженою. Тому метою нашої роботи є розробка можливих напрямків загальної методики викладання соціальних танців у порівнянні з етапами професійного освоєння спортивного бального танцю.

Завдання роботи: уточнити поняття «Social dance» як танцювального напрямку, осмислити основні методичні орієнтири для педагогів-тренерів,

виявити специфіку роботи з різними групами танцюристів в сучасному соціокультурному просторі.

Термін «соціальні танці» означає специфічне художнє явище - танці, що існують для того, аби люди могли знайомитися і спілкуватися. Це танці побутові, масові, загальнодоступні. За статистикою велика частина танцюристів (до 95%), що займаються спортивними бальними танцями, не стають чемпіонами; вони беруть уроки танців для того, щоб відчуті себе впевненіше, поспілкуватися з іншими людьми, розширити коло знайомств тощо, тобто, по суті, займаються тими ж соціальними танцями.

Вікові характеристики основного контингенту прихильників соціальних танців - 20-50 років. Соціальні танці включають в себе різні види хореографії: бальні, сучасні, латиноамериканські та інші. Найбільш популярними сьогодні є латиноамериканські танці - сальса, меренге, хастл, аргентинське танго. Саме цим танцям найчастіше бажають навчитися люди, які не вміють професійно танцювати.

Розглянемо цей напрямок педагогічної роботи, який можна визначити як масову школу танцю для аматорів (соушл-денс). Спочатку педагог-тренер повинен визначитися з власними уподобаннями в танцювальній практиці і відповідно побудувати стратегію, напрям ефективної роботи. Специфіка такого напрямку передбачає групові уроки, хоча можливі й додаткові, індивідуальні заняття. Для освоєння соушл-денс педагогу-тренеру необхідно володіти навичками роботи з великою групою танцюристів; умінням швидко розучувати прості композиції (схеми) з нескладних фігур і з простим ритмом; умінням делікатно виправляти помилки учнів і створювати невимушену, підтримуючу творчість атмосферу в групі; умінням легко переключатися на іншу тему в точці нездоланної складності, зберігаючи досягнутий енергетичний рівень в групі. Навички роботи з великою групою (ведення групи) відносяться до категорії найскладніших. При організації такої групи величезне значення має рівень професіоналізму та імідж педагога-тренера (стиль його одягу і спілкування, стиль його хореографічної презентації), технічний і естетичний рівень приміщення (залу), набір додаткових послуг (наприклад, вибір дисків з танцювальною музикою, кімната відпочинку та ін.), якісний рівень рекламної компанії при наборі учнів.

У методиці викладання в такій групі існують певні закономірності: навчання здійснюється за принципом від загального до одиничного: спочатку вивчається загальний малюнок фігури, а потім, на наступних етапах роботи поступово вивіряються лінії, техніка, деталі; пояснення технічних дій спираються не на біомеханіку руху (як в спортивному бальному танці), а на артистичний образ, трактування ролі, характеру партнера або партнерки. Культивувати спортивні досягнення (тренувати силу і швидкість), посилювати вимоги щодо уніфікації виконання того чи іншого танцювального елемента в таких групах теж не слід.

Спосіб навчання, як правило, обирається найпростіший. Зазвичай починають з розучування спрощеної схеми повільного вальсу або іншого простого танцю. Поступово ускладнюють і урізноманітнюють рухи, збільшують кількість танців, що розучуються. Потім багаторазово

відпрацьовують окремі елементи відповідно до музичного ритму, узгоджують рухи партнерів.

Методичний принцип, на якому базується вся основна робота над потужним соціальним танцем - відчуття краси і природної грації свого тіла. Через танець, вміння імпровізувати на уроках, необхідно прийти до внутрішньої психологічної свободі, а потім вийти на більш високий рівень свободи самовираження не тільки в танці, але і в житті. Пропорції, гармонія, естетика, грація, чуттєве задоволення в танці відкривають шлях до розвитку особистості і самовдосконаленню.

Спостерігати за танцювальним розвитком учнів педагог продовжує, пропонуючи освоювати більш складні послідовності рухів. Навички їх узгодження та часової розподіленості поступово закріплюються в конкретному танцювальному репертуарі. Ці вміння можуть бути використані завжди, коли танцюрист визначає якість музичного ритму, схожого з подібним ритмом, що звучав під час розучування рухової послідовності (закріплення навичку).

Для стимулювання впевненості учнів необхідно приділяти кілька хвилин уроку для їх вільного самовираження, імпровізації під будь-яку музику. У роботі з соціальними групами педагог-тренер обов'язково повинен мати програму, яка враховує все розмаїття популярних танцювальних ритмів, танцювальних стилів і відповідних їм характерних рухів. Так, наприклад, учні дізнаються, що «салонні танці» ще називають «ковзаючими танцями» тому, що рухаючись, стопи ніг ковзають по дзеркальному паркету бального салону.

Для педагога дуже важливо вкладати всю свою енергію і талант у розвиток танцювальних здібностей учнів, не зачіпаючи їх особистого світу. Тоді учні будуть відчувати себе впевненими, досвідченими танцюристами, що мають в образі педагога приклад для танцювального наслідування. Багато дослідників соціального танцю визначають його сенс по-різному - як хобі, приємне проведення часу, цікаве заняття на дозвіллі, розвагу, а також як вид мистецтва, спорт. Танцюристи зазвичай погоджуються, що «приємне проведення часу» або «відпочинок» розкривають сенс соціальних танців, але залишаються впевненими і в тому, що «мистецтво» дає більш повну характеристику даному художньому явищу. Танцювальні змагання зі спортивного бального танцю в світі проходять системно, тому громадськість визнає танець мистецтвом і спортивною діяльністю. Якщо ми зацікавлені в тому, щоб широка публіка так само прийняла соціальний танець, необхідно зробити його масовим.

На перший погляд, багато аналогій можна провести між соціальними та спортивними бальними танцями, однак нічого спільного, крім назви деяких танців вони не мають. Історично бальні танці виникли як танці для знаті - танцювали їх лише «вищі» прошарки населення. Тривала еволюція бальних танців не торкнулася їх головних видових особливостей - присутності чітких правил, демонстративності і показової «пристрасті». Соціальні танці танцюються усіма для власного задоволення, для вираження власних емоцій. Це не означає відсутності роботи над технічними завданнями, але докорінно змінює спрямованість навчання. Відмінною ознакою соціальних танців є «імпровізаційність», яка визначає сенс цих танців, їх життєву силу і

привабливість, дає свободу самовираження. Такий танець не планується заздалегідь, не завжди виходить складним за хореографічною лексикою, але завжди прагне бути емоційним, цікавим, актуальним і живим.

Social dance - це нове ставлення до танців, яке стало доступним в Україні. Основним рухам сальси, ча-ча-ча, танго та інших відомих танців навчають за декілька занять. На Заході Social dance завжди були незмінно популярні серед чоловіків і жінок різного віку. Вінсент Булджер - Президент «Fred Astaire International» (одна з найпопулярніших студій соціального танцю), Віцепрезидент Світової танцювальної ради, легенда американського танцювального світу і учень великого Джорджа Баланчина, зазначив простоту і доступність social dance: «Якщо Ви можете ходити, Ви можете і танцювати. Ваша країна заслуговує розвитку social dance не менш яскравого, ніж Ваш танцювальний спорт» [6]. Social dance - це отримання задоволення від простих, але гарних і модних танців під популярну музику.

Крім того, соціальний танець є унікальним засобом міжкультурного спілкування та діалогу. Представляючи собою особливу форму спілкування, соціальний танець сприяє адекватній взаємодії і порозумінню між представниками різних культур. Виконуючи соціальні танці, відвідуючи різні міжнародні танцювальні фестивалі, людина постійно взаємодіє з представниками різних країн, народів і культур, стає активним учасником міжкультурного спілкування. Даний вид танцю дуже швидко пристосувався до змін у суспільстві, тому сьогодні соціальний танець впевнено зайняв свою нішу в соціокультурній, етичній, естетичній сфері інтересів сучасної людини.

Стиль «social dance» дозволяє з першого ж заняття освоїти різні види танців. У програму входять повільний вальс, віденський вальс, танго, аргентинське танго, швидкий фокстрот, самба, румба, джайв, свінг, хастл, рок-н-рол і інші популярні танці. Соціальні танці допомагають зберегти фізичну і душевну форму людини, яка отримує такі можливості: навчитися танцювати з першого ж заняття (у парі і сольо); познайомитися, знайти партнера або партнерку; зняти стрес і підняти настрій; поліпшити фігуру, поставу, ходу і самопочуття; гармонізувати стосунки з людьми; спробувати себе в танцювальних змаганнях.

Узагальнюючи, можна назвати головною і єдиною метою занять «social dance» дати учневі задоволення від навичок впевненого виконання будь-яких танців в стилі «social» з будь-яким партнером в реальному соціумі на базі мінімальної техніки. Соціальні танці - це танці для всіх незалежно від національності, статі, віку та рівня підготовки. Феномен соціальних танців тільки починає вивчатися, тому подальші напрямки його дослідження повинні завершитися створенням ефективної і дієвої методики викладання.

Література

1. Васильева-Рождественская М.В. *Историко-бытовой танец [Текст]: учебное пособие / М.В. Васильева-Рождественская.* - М., 1963.
2. *Формування здорового способу життя молоді: проблеми і перспективи [Текст] / О. Яременко, О. Балакірева, О. Вакуленко та ін. - К.: Український інститут соціальних досліджень, 2000. - С.15.*

3. Блок Р.С. Методические указания в помощь начинающему педагогу бального танца [Текст]/ Р.С. Блок. - М., 1972. - 40 с.
4. Ивановский Н.П. Бальный танец XVI – XIX веков [Текст]/ Н.П.Ивановский. - СПб.: Янтарный сказ, 2004. - 207 с.
5. Васильева Е.Д. Бальные танцы [Текст]: метод. пособие для руководителей школ и кружков бального танца/ Е.Д. Васильева.- М.,1959.-140с.
6. Fonteyn, Margot "The Magic of Dance", New York: Alfred A/ Knopf, - 1979 / - 157 p.

УДК 371.13:7

Рабченко С.В.

ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ХОРЕОГРАФА НА КЛАСИЧНИХ ЗРАЗКАХ БАЛЕТМЕЙСТЕРСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ ЮРІЯ ГРИГОРОВИЧА (на прикладі балету «СПАРТАК»)

В статье рассматривается значение классических образцов балетмейстерского творчества для формирования исполнительской компетенции хореографа. На примере балета «Спартак», поставленного Юрием Григоровичем на музыку Арама Хачатуряна, анализируются основные принципы постановки спектакля балетмейстером: взаимодействие музыки и хореографии, оформление спектакля и принцип симфонического танца.

Ключевые слова: исполнительская компетенция, интерпретация, балет, симфонический танец, образ.

The article discusses the importance of the classical examples of choreographic creativity for the formation of executive competence choreographer. On an example of "Spartacus" ballet staged by Yuri Grigorovich music of Aram Khachaturian, analyzed the basic principles of staging the play choreographer: interaction of music and choreography, performance and design principle symphonic dance.

Keywords: performing competence, interpretation, ballet, symphony dance, image.

Велику роль в педагогіці хореографічного мистецтва відіграють балетні спектаклі радянського періоду. Відомо, що саме в період 60-80-х років ХХст. на теренах світової хореографії з'явилися високі зразки творчості радянських балетмейстерів, а радянський балет було визнано найкращим у світі. Саме в контексті осягнення комплексу найцінніших художньо-естетичних знань, художніх термінів, понять і принципів можуть вдосконалюватись сьогодні всі напрямки виконавської діяльності в мистецькій педагогіці. Аналізуючи значення художнього фактору у виконавській діяльності, науковці пов'язують його з культурологічною підготовкою (Д.Кирнарський, Г.Саїк, О.Щолокова), феноменом художнього стилю (В.Буцяк, В.Крицький) або з концепцією інтерпретації художнього образу (Є.Гуренко, В.Крицький, Ю.Станішевський).

Аналізуючи поняття «художня компетентність», О.Нікітіна зазначає, що воно є багаторівневою структурою, в якій кожен рівень потребує певної